

DISPVTA-
TIO CONTRA VVL-
GATAM EVANGELII DEFI-
NITIONEM (QVOD PRO-
PRIE SIT CONCIO POENITENTIAE ET RE-
missionis peccatorum) confundentem discrimen le-
gis & Euangelij, & gignentem duo pernicioſa
paradoxa, quorum prius Papiſtis inferu-
ens, Euangelion transformat in legem,
Alterum Antinomis gratificans, le-
gem labefaciat & tantum non
totam abrogat. ſicut ex ſe-
quentibus propoſitio-
nibus liquido
patet.

D. Simon Muſæus.
Anno M. D. LX.

Hezech. 13.

Vae vobis Prophetis, qui dolere facitis cor iusti mendaciter, Cum ego illum dolere non fecerim. Huiusmodi mendaces iustorum perturbatores, reuera hodie sunt illi, qui Euangelium, quod (teste Paulo) est ministerium gratiae, diffusae in labijs Sponsi, prodigiosa & exitiabili metamorphosi, transformant in ministerium mortis, id est, concionem poenitentiae, & accusationem incredulitatis: Et ita afflictis addunt afflictionem, instar peruersorum consolatorum Hiobis, quem per se extreme contritum, magis adhuc contriuerunt, & vere papistici & legales eius carnifices extiterunt. Hinc Deus tam atrociter contra ipsos excandescit, vt fuisset eos extincturus, nisi Hiob sua deprecatione veniam eis impetrasset. Caueant sibi nostri,

Pio lectori salutem & ueritatem
in agnitione. m

OMnino consideratione dignum est consilium Spiritus sancti in gubernatione doctorum Ecclesiae, quod cum per uniuersos simul, coelestia illa essentiae & uoluntatis diuinæ mysteria, pari certitudine ac ueritate, tradere & proponere facile queat : Non tamen id faciat, sed ingenti discrimine ac gradu, Prophetis & Apostolis postponat & inferiores, faciat eorum interpretes : Ut pote per quos ita scribit ac docet, ut saepenumero sinat, ex ipsorum reliquijs carnis, perspicua obscurare Catachresibus, imo falsa quoque miscere ueris, sibiq; ipsis contradicere : Ut nimirum illustre discrimen extet. inter fontes Israel, & scaruriges gentium, inde deriuatas.

Soli enim fontes Israel (teste Dauid) manent sedes iudicii & per omnia limpidi ac salutare. Ideo hortatore Christo columbina simplicitate, hauri-

A n endi

endi ac potandi sūt. Scaturiglines autem
gentium, inde deductæ, sæpe cœno tur
bantur, uel etiam Veneno miscentur.
Ideo serpentina prudentia libandæ, &
accurate exigendæ ad normā esset cen
suram Prophetarum & Apostolorum,
quos solos Deus in sacris scriptis ita pri
uilegiauit, ut in ipsis solis secure & infal
libiliter locum habeat Pythagoricū il
lud αὐτός ἐφα. Sic dic. Dominus. Quod
in cæteris omnibus, quantalibet uel e
ruditione, uel sanctimoniam præditis,
scriptoribus (ut Augustini verbis utar)
est periculosissimum simul & fallacissi
mum. Sicut euident documentum & ex
perimentum (ut antiquos patres dissi
mulem) in præsentī saltem certamine,
de definitione Euangelij, recentes qui
dam, non obscuri nominis, præbent, for
tissimeque sibi ipsis contradicūt. Dum
alibi quidem discrimen legis & Euan
gelij purissime & exactissime tradunt
& inculcunt; Hic uero contendendo
Euangelion proprie esse concionem
pœnitentiæ, absurdissime idem confun
dunt,

dunt, & à se ipsis ædificatum & asser-
tū, rursum destruunt & pernegant, cum
summo dedecore scandalo & propriæ
conscientiæ contradictione.

Non enim ignorant huiusmodi de-
finitionem, prorsus in nullis nec Pro-
pheticis, nec Apostolicis scriptis uspi-
am inueniri. Sed (ut adparet) ortam es-
se nostra ætate, initio reslorescentis ve-
ræ religionis, ex vulgi sermone, quod
audiens legalem Papæ carnificinam, à
Luthero taxari, ac restitui purum Chri-
stianæ doctrinæ corpus, de poenitentia
& remissione peccatorum, nuncupa-
uit illud totum Euangelion, sine ullo
dolo, ex mera simplicitate, sūpto (uti fie-
ri assolet) nomine à potiori & gratiori
propter optatam de Christo consolatio-
nem, quæ antea in Papatu nunq̃ fuerat
publice audita. Quin adhuc vulgo dici
consuevit, Euangelion esse receptum,
quoties alicubi corpus Christianæ do-
ctrinæ, à Luthero repurgatum sincere
sonare incipit.

Quatenus igitur vocabulum Euan-

A in

gelij,

gelij, in ea generali significatione fuisse
usurpatum, Videlicet, pro integro uer-
bi ministerio repurgato : Eatenus quo-
que ab ipso Luthero fuit toleratum, &
in Apologia usurpatum. Sed quam pri-
mum Satanae instinctu, coepit depraua-
ri, & tanquam propria Euangelij defi-
nitio, ab Antinomis urgeri : Ibi mox à
Luthero publicis disputationibus, acer-
rime est reprehensa & proligata : Me-
ritoque adhuc à nobis, contra eius perti-
naces defensores reprehenditur, tan-
quam insidiosissima Satanae techna, per
quam utrisque tam Papistis, quam eti-
am Antinomis, ex sua ruina erigendis,
manus auxiliares porrigit.

Extant passim in Prophetis &
Apostolicis scriptis, tot clarae, propriae
ac perspicuae Euangelij definitiones, in
quibus concio poenitentiae seu contriti-
onis, tanto intervallo separatur ab E-
uangelio, quanto ira Dei à gratia, com-
minatio à promissione, mortificatio à
uiuificatione, accusatio ab absolutione,
denique ipse infernus à coelo distat. I-
deo

deo ei fundamento immutabili, & ab ipso spiritu sancto posito, constanter ac quiescamus, & prudenter postponamus obscura claris, impropria proprijs, humana denique comenta diuinis oraculis & contumacias gentū scaturigines fontibus limpidissimis Israel.

Si ista controuersia, aliud nihil esset, quam futile uerborum certamen (ut quidā forte opinantur) merito seruandæ pacis studio taceremus, iuxta illud Apostoli, 2. Tim. 2. μὴ λογομαχεῖσθαι ἐν Χριστῷ. Verum! res grauior est, & reuera periclitatur in ea, discrimen legis & Euangelij, in quo precipuus religionis nostræ cardo uertitur. Ideo iustissime huiusmodi improprias & periculosas definitiones tanquam εἰδωλὰ καὶ κενοφρονίας auersamur et detestamur. Econtra proprie dicta tanquam ὑποστατώσιν ὑγιαίνοντων λόγων (ut uerbis Pauli utar) solícite & accurate seruamus ac tueamur.

I.

Quemadmodum integrum uerbi di

A iij

uini

mini ministerium, debitaque eius parti-
um legis, uidelicet & Euangelij, tracta-
tio & ὁρθόδοξος (ut Paulino uerbo u-
tar) saluberrimum Spiritus Sancti in-
strumentum est, ad operationem veræ
conuersionis ad Deum, posite in contri-
tione & fide: Ita vicissim truncatio mi-
nisterij, uel partium eius confusio, no-
centissima & uiolentissima Satanae ma-
china est, ad abducendum a medio (ut
uocant) veræ conuersionis, ad exciabi-
lia eius extrema, carnalem. uidelicet se-
curitatem uel desperationem.

II.

Sicut enim lex sola, sine Euangelio,
ineuitabiliter gignit desperationem, dum
mortificat tantum, & mortificatos non
uiuificat; Ita uicissim Euangelion sine
lege, confirmat (licet accidentaliter) car-
nalem securitatem, dum uiuificat non
prius mortificatos. Quorum utrunque
Spiritus Sanctus grauissime prohibet
Hezechielis; Inquiens, Væ illis, qui in-
terficiunt animas, quæ mori non debe-
bant: Et uiuificant animas, quæ uiuere
non debebant &c.

Prius

III,

Prius malum sci; desperationem, Satan maxime cumulauit per Papatum, primitiuæ ecclesiæ subintroductum, in quo suppressa gratuita & saluifica Dei misericordia, tantum legalem ac seueram eius iustitiam de meritis operum vrsit, & blandam Christi mediatoris & saluatoris faciem transformauit, in formidabilem seueri iudicis vultum cuius aspectu pauidæ conscientiæ, in desperationem ruerunt, exceptis electis, quos Deus in medio Papatu, tanquam reliquias ecclesiæ mirabiliter seruauit. Sicut de tali statu, primitiuæ ecclesiæ successuro, ipse filius Dei uaticinans Matt. 24. Luca 17. inquit venient dies, quando desiderabitis uidere uel unum saltem dierum hominis, & non uidebitis, sed dicent uobis. Ecce hic, ecce illic &c.

IIII,

Alterum malum, sc. carnalem securitatem, Satan potissimum auxit per Antinomiam, mox papatui post instaurationem

A v

nem

nem Euangelij sub introductam, in qua
rursus in contrariam quidem viam, sed
nō minus exitiabilem uersus, necessita-
tem legis ad conuersionem, prorsus ne-
gauit, & p̄miscue omnibus, solū Euan-
geliō proponendo, omnem pœnitens ti-
morem, pectoribus hominum excutere
conatus est. Ita, vt, sicut antea Papistæ,
cum tristi eiulatu & impia negatione
gratuitæ misericordiæ Dei, infernum
impleuerunt: Ita post eos Antinomi-
cum dissoluto risu, & blasphema nega-
tione seueræ iusticiæ Dei, eundem im-
pleant. Sicut de tali securitatis statu,
Papatui successuro, ipse Christus vatici-
natur Matt. 24. Erunt (inquit) sicut in
diebus Loth, edentes & bibentes &c.
Item Paulus. 1. Thessa. 5. Cum dixe-
runt pax, pax, & sunt tuta omnia,
Tunc repentinus eis imminet in-
teritus &c,

V.

Cum itaque ramab Antinomia,
quam

quam ab ipso Papatu, uera ad Deum
conuersio; extreme impediatur, & ab
ex utroque æternum exitium fluat;
Nemo non fateri cogitur, grauissime
contradicendum esse omnibus, qui
prædictas duas Satanæ machinas, quas
spiritus sanctus foeliciter, per virum
Dei, Lutherum confregit, quocunque
modo & arte reparant, & in Ecclesiam
Dei reducunt, siue id faciant mutilando
ministerium verbi, siue confundendo
eius partes. Quales hoc tempore non
pauci manifeste se produnt, dum vul-
gatam hanc definitionem (quod sit
concio, pœnitentiæ & remissionis pec-
catorum) rigide ut propriam & sine
ulla interpretatione tuentur.

Vk

Interpretatio autem prædictæ defini-
tionis, uera & genuina (ne uocum ambi-
guitate decipiamur) præcipue consistit,
in uocabulis Euangelij & pœnitentiæ,
quæ εὐαγγέλιον sunt. Euangelion etc.
nim

nimulitate & proprie, iuxta suum ety-
mon, usurpatur, pro altera parte uerbi
diuini, opposita legi, qua gratuita mise-
ricordia Dei, per Christum mediatore-
rem, docetur. Sed in definitione ista, ne-
cessario generaliter, & *συνολικῶς* est
accipienda, pro integro corpore Chri-
stianæ doctrinæ, seu pro toto ministe-
rio uerbi ab Apostolis, ad colligendam
ecclesiam, iussu Christi, in orbe sparso,
in papatu obscurato, & nunc vicissim,
singulari beneficio Christi per Luth-
erum, p. m. pristinæ puritati restituto, in
qua generali significatione vsurpatur,
1. Corint. 9. Qui Euangelium nunciant,
de Euangelio uiuant &c. Pœnitentia
autem, licet sepius absolute, totam con-
uersionem hominis ad Deum signifi-
cet, iuxta illud, Lucæ 5. Non ueni voca-
re iustos, sed peccatores ad pœnitenti-
am &c. Tamen in præsentī definitione,
necesse est accipi, pro priore parte con-
uersionis, quæ vocatur contritio. Alio
qui enim admittetur absurda Tautolo-
gia, quandoquidem additur Remissio
peccatorum

peccatorum, includens vna secum fidem, quæ est altera pars pœnitentiæ generaliter sumptæ. Sicut in hac particulari significatione ponitur Acto. 20. Testificans eam, quæ est erga Deum pœnitentiam & fidem &c.

VII.

Hanc omnibus modis necessariam, & verissimam interpretationem prædictæ definitionis, multi non admittunt, sed contrarium sensum, de speciali Evangelij, & de generali pœnitentiæ significatione, pertinaciter defendunt & mordicus urgent. Ideo necessario eis resistendum & contradicendum est, tanquam veritatem scienter corrumpentibus, & partim transformatione Evangelij in legem, papatum promouentibus, partim abrogatione legis, antinomiam restituentibus, sicut postea adparebit.

VIII.

Quia autem huiusmodi error, usque adeo crassus & palpabilis est, ut in ipsam quoque naturalem rationem impingat:

pingat : Idēo oppo nemus ei, nō tantū
Theologicas rationes, sed etiam natu-
rales, & dialecticas, Videlicet regulas
definitionum & consequentiarū adeoq;
ipsa communia principia quæ cum dese-
lores huius erroris cotidie ipsi pfidean-
tur : tamen rigida p̄dictæ definitionis
defensione proterue uiolant & euertūt.

IX.

Si enim uerum est, definitionem non
latius extendendam esse, quā sit ipsum
definitum : Et totū maius esse sua parte.
Cur ipsi concionem pœnitentiæ & re-
missionis peccatorum, quæ compe-
tunt toti ministerio, & Christianæ do-
ctrinæ, detorquent ad solum Euangeli-
um, quod est pars ministerij : Num con-
tra communem sensum, persuadebunt
nobis illud paradoxon, quod pars, eaq;
sua natura diuersissima, idem sit & ualeat,
atque eius totum. Perinde atque pa-
pistæ de Sacramento cœnæ garriuent,
vni speciei tantundem inesse atque vtri-
que.

X.

Item

Item si uerum est, Contraria immedia-
diata, non posse vni & eidem, simul &
semel, vno & eodem respectu tribui,
Seu in contrarijs, cum vnum tribuitur
subiecto, alterum detrahatur: Cur simul
concionem poenitentiae, id est, aceusa-
tionem peccati, ad terrendos & mor-
tificandos securos comparatam. Et
Remissionem peccatorum ad consolan-
dos & viuificandos territos & mortifi-
catos, destinatam (quae duo immediate
sunt contraria) vni & eidem Euangelio
tribuunt? Nec patiuntur, vt adscripta
Euangelio concione remissionis pecca-
torum, derogetur ei contio poeniten-
tiae & contritionis?

XI.

Item, si uerum est, Quamlibet defi-
nitionem propriam, & constantem ex
differentia specifica aequipollere exclu-
suis propolutionibus, solum, tantum:
Vt homo est animal loquens, aut ratio-
nale, AEquiualeat Huic, Solus Homo,
vel tantum homo, est animal rationale
& loquens, nec est ullum aliud quod ra-
tionem

tionem & sermonem habeat. Vel (ut
clarius dicatur) omnē genuinam defini-
tionem, propria vni speciei attributa,
omnibus alijs derogare, aperiant isti
Argi oculos, & uideant, An non ista de-
finitio, æquipolleat huic, Solum Euan-
gelion, est concio pœnitentiæ; & nulla
alia doctrina. Ita nimirum solum Euan-
gelion, in ecclesia occupabit omnia, &
lex, peruersitate Antinómica, ex Eccle-
sia Dei, in curiam relegabitur, uel etiam
plane abolebitur.

XII.

Harum & similium regularum vio-
latio, etiam in artibus & politicis nego-
cijs, ducitur esse sumus ac foetidissimus
error, & rerum ordinis inuersio. Solum
iam in Theologia habetur à quibusdā
pro adoranda sapiētia, pro qua acerrime
tanquam pro aris & focis dimi-
cant & affectant infinitam licentiā,
quiduis assērendi. Tantus nimirum est
maligni spiritus, & quorundā prosopo-
liptarū furor. Aut igitur demonstrent
prædictas regulas, falsas esse, nouamq;
dialecticā

Dialecticam, aut etiam rerum naturam
fingant. Aut fateantur istam definitio-
nem Euangelij etiam teste ipsorum Dia-
lectica esse impropriad.

XII.

Has regulas Dialecticas, in quas ista
definitio incurrit, Ideo commemoravi-
mus, ut ostenderemus, patronos istius
definitionis, uel crassa admodum cere-
bri ruditate, uel potius impia cecaq; per-
tinacia laborare. Ceterum ne solis hisce
puerilibus, & tamen irrefragabilibus re-
gulis, nostram sententiam corroborare
videamur, paulo altius rem repetemus,
& ex ipsa quoq; rei Theologica natura,
& scriptura, fundamenta nostrae sen-
tentiae iaciemus.

XIII.

Esset omnes uirtutes in Deo, per se
aequales, sunt, tamen in agendo nobis-
cum, talem inter se habent rationem, ut
per omnibus alijs, duae potissimum emi-
neant, & totam Dei erga nos volun-
tatem comprehendat, uidelicet, Seuera
iusticia & mitis misericordia. Reli-

B

quae

quæ uero omnes, ad executionem huiusmodi uoluntatis diuinæ, comparatae sunt.

XV.

Quæcunque enim Deus ex se uera sua iusticia, uel ex propicia misericordia statuit & decernit, ea per infinitam suam sapientiam præuidet & patefacit. Patefactam autem per ueritatem & omnipotentiam exequitur & præstat.

XVI.

Differentia autem duarum illarum virtutum Dei, uidelicet seueræ iusticiæ & mitis misericordiæ, luculentissime ex diuersitate obiectorum & effectuum, in condito, lapso, & restituto genere humano, conspicitur & animaduertitur.

XVII.

Iusticia enim Dei seuera, proprie uersatur circa exigendam rectitudinem, & nostræ naturæ conformitatem, cū ordine ac norma mentis diuinæ, ita ut ei uel perfecte respondeamus sicut imago, suo archetypo; uel accusemur & damnemur ob discrepantiam & auersionem, tanquā violatores immutabilis normæ mentis diuinæ,

tinæ, & tanquam retrā Satanae imago.
Iuxta hæc dicta. Estote sancti, quia ego
sanctus sum. Item, 1. Iohann. 2. si scitis,
quod Deus iustus sit, Scitote quod om-
nis, qui facit iusticiam ex ipso natus est.
Item Psal. 2. Non Deus volens iniquita-
tem tu es, neque morabitur apud te ma-
lum. Tu infensus es omnibus malefi-
cis.

XVIII.

E diuerso misericordia Dei, occu-
ratur circa remittendam & reparan-
dam auersionem, & destructionem nos-
træ naturæ, per filium mediatorem.
Iuxta illud Psal. 30. Misericors & cle-
mens est Dominus, longanimis & multe
pietatis. Non secundum peccata nostra
fecit nobis, neque secundum iniquita-
tes nostras retribuit nobis.

XVIII.

Non obscure igitur lucet, differentia
iusticiæ, & misericordiæ diuinæ, qua-
num illa circa lus seueriter ac rigide
B ij erga nos

rega nos urgendum, Hæc autem circulus, clementer mitigandum & dispensandum versatur: Ita, ut quemadmodum absurdum est, iusticiæ diuinæ ascribere iuris mitigationem: Ita æque absurdum est, misericordiæ diuinæ assignare rigidam iuris exactionem, uel violati iuris accusationem.

XX.

Et sicut prædictæ duæ virtutes in Deo, à seinuicem natura & obiectis distincta sunt, ita quoque distincta duo genera doctrinæ, Lex uidelicet & Euangelion, eis patefaciendis & prædicandis sunt destinata & ordinata. Iuxta illud Matth. 13. Omnis scribe doctus ad regnum cœlorum. Similis est homini patrifamilias, qui depromit e thesauro suo, noua & vetera. Item Apoca. 15. Veri doctores qui gestates Cytharas Dei, Cantant simul canticum Mosis, serui Dei, & Canticum agni, dicentes magna & mirabilia sunt opera tua, iustæ sunt viæ tuæ. Quis non timebit te & Tu solus sanctus es &c.

Lex

XXI.

Lex propriissime loquendo, aliud nihil est, quam concio & patefactio seuera iusticiae Dei, & accusatio iniusticiae nostrae, non particularis, sed totalis aut vniuersalis: Ita ut quicquid vspiam in tota scriptura, nos terret, mortificat & accusat. cuiuscumque tandem peccati, illud totum, mere ac pure sit ipsa lex, Etiam in medio libro noui Testamenti, & Evangelicae historiae legatur. Sicut Lutherus in disputatione contra Antinomios inquit. Quicquid ostendit peccatum seu iram, seu mortem, id exercet officium legis siue sit in veteri, siue in nouo Testamento. Item lex & ostensio peccati, seu reuelatio irae, sunt termini conuertibiles, sicut homo & Risibile vel rationale.

XXII.

Non igitur, ita pueriliter est inep-
tiendum, & imaginandum de lege (sicut
quidam faciunt) tanquam tota sit ex-
presse ac diserte conclusa decem illis
breuibus decalogi lineis, & tanquam ni-

B iij

hil

hil spectet ad legem, nisi expressis ver-
bis, in decalogo extet mandatum aut
prohibitum. Imo decalogus non tam
est Lex, quam legis breuissimum com-
pendium, & summa, propter rudiores
ita restricta, vt legem, quæ alioqui per
toram scripturam veteris & Noui Te-
stamenti, longe, lateque sparsa, varijs ex-
emplis & indiuiduis applicata, & cir-
cumstantijs declarata est tanto, facili-
us animo & memoria comprehendere
& intelligere queant.

XXIII.

Estque nihil magis ridiculum imo im-
pium, quam legalem Dei iusticiam, ag-
noscere quidem & fateri, quantum ad
Theses, in decalogo expresse positas, at-
tinet. Negare autem & prorsus e legis
foro explodere, si ad hypotheses trans-
feratur, & ad indiuidua ac rerū circum-
stantias applicetur. Veluti, si quis fatea-
tur, habere Deos alienos, nō credere in
Deum, occidere hominē, prohiberi qui-
dem in lege. Sed, non credere in Chri-
stum, occidere Vriam &c. non prohibe-
ri in

si in lege. An non talis Theologus, me-
rito in Anticyram, pro Helleboro esset
ablegandus, vt tandem sapere & intelli-
gere disceret, Decalogum, non esse ip-
sam totam legem, sed legis summam, &
per Synechdochen, Hæbreis vsitatam,
vocari tantum modo legem. Ipsam au-
tem legem, multo latius patere, & sparsim
esse, per vniuersam scripturam, ita,
ut sæpe numero in vna & eadem senten-
tia simul contineatur lex & Euangelio.
Velut cum Christus dicit. Quicumque
crediderit, Saluabitur, Est Euangelion:
Qui vero non crediderit, damnabitur,
Est ipsissima lex. Item, Quorumcunque
peccata remiseritis, remissa erunt, Est
vox Euangelij, sed mox sequentia ver-
ba, Quorum vero peccata retinueritis,
erunt retenta, Est ipsissima vox legis.

XXIII.

Est igitur lex Dei non tantum, quæ
renda & agnoscenda, in expressis illis
decem lineis decalogi. Sed in omnibus
pectoribus & conscientijs hominum,

B iij in

in omnibus prodigijs ac poenis Dei.
Denique in tota scriptura, tam noui
quam veteris Testamenti, vbicunque
Deus aliquid mandat, arguit, minatur
et damnat, siue in Thesi, siue in hypothe-
si, siue explicite, siue implicite, in deca-
logo contineatur. Et iusticia Dei seu-
ra, accusatrix nostrae iniusticiae & pecca-
ti, est tota quasi substantia & materia le-
gis, circa quam praedicandam & expri-
mendam, tota lex occupatur & consu-
mitur, vsque adeo, vt res à lege accusa-
ta, & ipsum peccatum, sint termini con-
uertibiles: Ita, ut nihil prorsus nec rem
nec adpellationem peccati, & iniusti-
ciae proprie habeat, nisi sit prohibitum
& accusatum à lege: Et è diuerso, nihil
sit prohibitum & accusatum à lege, ni-
si peccatum & iniusticia, qualiscunque
& vbicunque tandem illa sit. Iuxta hæc
testimonia vniuersalia & generalia, de
lege & peccato, quæ restringere ad spe-
cies & exclusiuas, nefas & piaculum
est. Velut, 1. Iohan. 3. Peccatum est ip-
sa & tota, id est, legis violatio. Rom. 4.

Vbi

Vbi nulla lex, ibidem nulla transgressio
 legis. Roma. 3. Per legem cognitio
 peccati. i. Corint. 15. Lex est virtus pec-
 cati, id est, lex sua prohibitionem efficit,
 ut res uel actiones pugnantem cum ea,
 sint peccata & iniusticia, quæ alioqui
 non essent peccata, neque nos reos face-
 rent iræ diuinæ, nisi hanc vim & virtu-
 tem, à prohibitionem legis & iusticiæ di-
 uinæ, siue scriptæ, siue naturalis accipe-
 rent. Est enim uerissimum & certissi-
 mum, Nihil prorsus esse peccatum &
 iniusticiam, nisi pugnet cum lege, & sit
 prohibitum à lege.

XXV.

Econtra Euangelion, propriissime
 loquendo, aliud nihil est, quam Concio
& promissio misericordiæ Dei gratui-
 tæ & beneficij inde manantium per &
 propter filium mediatorem, ita, ut quic-
 quid uispiam in tota scriptura annunciat
 eis absolutionem, peccatoribus iusti-
 ficationem, mortificatis à lege uiuifica-
 tionem, illud totum sit Euangelion, etiam
 in medio volumine ueteris Testa-

B v

menti,

menti, & historia Moſi, uel in ipſa deni-
que præſatione decalogi reperiatur.
Iuxta omnia teſtimonia ſcripturæ, quæ
Euangelio proprie nihil aliud tribu-
unt, quam concionem gratuita miſeri-
cordiæ, aut Remiſſio. peccato. Iuſticiæ
& uitæ, propter Chriſtū. Hinc Act. 20.
Euangelion gratiæ Dei. Eph. 6. Euan-
gelion pacis & reconciliationis. Eph. 1.
Euangelion ſalutis. Acto. 5. uerbum ui-
tæ &c,

XXVI.

Eſt igitur miſericordia Dei gratuita,
& ob meritū Chriſti ſaluifica, tota qua-
ſi ſubſtantia, & materia Euangelij, circa
quam explicandam, totum Euangeli-
on uerſatur & finitur, Vſque adeo, ut E-
uangelium, & prædicatio ſaluificæ miſe-
ricordiæ, Sint termini conuertibiles,
ita ut nihil prorsus habeat, nec rem pec-
adpellationem Euangelij, niſi quatenus
offerat reis peccatoribus, gratuitam &
ſaluificam miſericordiam propter Chri-
ſtum: Et e contra nulla ſit ſaluifica miſe-
ricordia, niſi in Euangelio prædicata
& reualata. lactis

XXVII.

lactis hifce ſcripturæ fundamentis,
facile dijudicari poſſunt, duo illa impia,
& pernicioſa paradoxa, recens in Ec-
cleſiam Dei inuecta: Quorum prius
eſt, quod Euangelion propriæ, ſit con-
ſtitutio pœnitentiæ & remiſſionis peccato-
rum: Alterum quod incredulitas in
Chriſtum, proprie non à lege, Sed ab E-
uangelio arguatur.

XXVIII.

Iſta paradoxa exorta, uel certe con-
firmata ſunt, ex ignorantia, & falſa de-
finitione, tam legis quam Euangelij,
Quorum neutrius debiti limites, & ter-
mini ſupra ex ſcriptura oſtenſi, ſeruan-
tur. Sed a medio ſuo (ut vocant) detor-
quentur ad extrema vicioſa, defectum
videlicet & exceſſum: Ita ut altera qui-
dem definitio, iuſto anguſtior, altera ue-
ro iuſto latior ſit.

XXIX.

Prius paradoxon, conſtituit defini-
tionem Euangelij iuſto latiore, dum
in

in eius forum ac circulum, propter gratuitam misericordiam (in qua sola totam substantiam Euangelij consistere, supra ostensum est) etiam concionem poenitentiae, seu contritionis, intrudit, & ita duo prorsus disparata uel potius pugnantia, in vnum Chaos comiscens, vni & eidem Euangelio tribuit.

XXX.

Concio enim poenitentiae, & concio remissionis Peccatorum, tanto discrimine à se inuicem diffident, quanto seuera iusticia Dei, à gratuita misericordia, ministerium mortis à ministerio gratiae, denique ipse Moses à Christo iuxta proprium officium differt. Et tamen tanquam cognatissima, ac ex eodem fonte & doctrina manantia, copulantur ab istis in vno & eodem foro Euangelij. Hoc quid aliud est, quam funditus tollere discrimen legis & Euangelij, & Papistico more, Christum autorem Euangelij, gratiae & uitae, transformare, in iudicem & Moysen. Ita ut cum suo Euangelio, tanto formidabilior accusator

usar & iudex adpareat, quam ipse Mo-
ses cum sua lege: quanto atrocior est,
accusatio incredulitatis in Christum,
quam accusatio reliquæ molis peccato-
rum.

XXXI.

Hac denique ratione, in Ecclesi-
am reducitur, Papistica & legalis anima-
rum carnificina, & eripitur omnis con-
solatio laborantibus incredulitate, &
imbecillitate fidei, dum eis Christus in
medio foro Euangelij obtruditur & ob-
oculos statuitur, non solum tanquam ad-
uocatus erga iratum patrem, nec tanq̃
condonator imbecillitatis, & donator fi-
dei, sed tanquam accusator incredulita-
tis. Et qui consternatis & desperabun-
dic conscientijs ad eum confugientibus,
debebat esse ἰλασμός contra accusa-
tionem Rom. 4. & 8. vmbra culum con-
tra flammam iræ & iudicij. Esaia. 4. Asy-
lum & portus contra periculum mortis
& damnationis. Iuxta illud Iohan. 6. E-
um qui uenerit ad me, non eicio foras
&c. His omnibus (inquam) Christus,
contra

contra suum officium & naturam ob-
truditur, tanquam accusator & iudex,
qui venientes à tribunali Moysi, & prop-
ter legis violationem maledictos, ad ali-
ud nouum tribunal rapiat, & sistat, mul-
toque sauius, in medio foro Euangelij,
ob incredulitatē damnet & accuset, pe-
rinde atque si crudelis aliquis tyrane-
nus, supplices ad se confugientes & or-
pem implorantes, ipse sua manu truci-
det uel naufragos & littus prehensan-
tes crinibus retractos in irum fun-
dum demergat: Accidit sane talibus
illud Prophe. Amos 5. Vbi impo-
nitentibus, seueritatem legalis iusticiae
Dei interminans (inquit) Erit vobis die
es Domini, perinde atque si quis fugit
à facie Leonis, & occurrat ei vrsus, &
cum ingreditur domum, & reclinat ma-
num suam super parietem, mordet eum
serpens.

XXXII.

Non quidem negari potest, Chris-
tum quoque legalem iusticiam docere
&

& exercere, puniendo impios & obfur-
gando incredulos. Sed facit id non in
foro Euangelij, nec per Euangelion,
proprie sit dictum: sed in foro legis, id
que non proprie ratione, principalis
sue vocationis, sed improprie ac mutua-
tione à Mose, sicut Esaia 28. vocat mor-
tificationem accusationem castigationem
opus alienum, quod interdum sus-
cipit extra suam propriam vocationem, ut
ocasio sit exercendi proprii operis, id
est, revelandi, iustificandi & uiuifican-
di, ad quod proprie missus & vocatus
est, iuxta hæc dicta Iohan. 5. Nolite puta-
re, quod ego uos accusaturus sim apud
patrem. Est qui uos accusat, Moses &c.
Iohann. 3. Non misit Deus filium in
mundum, ut iudicet mundum, sed ut
mundus saluus fiat. Iohan. 8. Ego non iu-
dico quenquam. Lucæ 4. ex Esaia 60.
Ad Euangelizandum misit me, ut me-
deret contritis corde.

XXXIII.

Quicumque igitur tribuit Christo &
eius

eius Euangelio, concionem poeniten-
tiæ, & accusationem vllius peccati, tan-
quam proprium opus eius vocationis,
is ex Christo saluatore & uiuificantem
facit iudicem & mortificantem qua-
lem papistæ olim pinxerunt, insiden-
tem iridi, & minantem miseris pectori-
bus gladiū & uirgam. Quam picturam
Lutherus saepe detestatur, tanquam de-
sperandi ansam. Præcipue autem in
præfatione primi Tomi Ienensis, alle-
gans suam experientiam, quantopere
fuerit excruciat, talibus speculationi-
bus de Euangelio, tanquam in œquoq;
Deus iram suam patefaceret. Ego (in-
quit) tacita, si non blasphemia, certe in-
genti murmuratione indignabar Deo,
dicens, Quali uero Deo non satis sit,
miseros peccatores, & æternaliter perdi-
tos peccato originali, & omni genere
calamitatis oppressos esse per legem
Decalogi, Nisi quoque Deus per Euan-
gelion dolorem dolori adderet, & eti-
am per Euangelion nobis iusticiam &
iram suam intentaret. Furebam igitur
seua

seu & perturbata conscientia. Huic
viri experientia merito sapientulisti
liquid tribuere deberent.

XXXIII.

Alterum paradoxon (quod incre-
dultatem in Christum e foro & circus
lo legis excludit) constituit definitio-
nem legis iusto angustiore, dum ei
attribuit accusationem iniusticie ac
peccati, non vniuersalis, sed particula-
ris, videlicet illius duntaxat, quod in de-
cem preceptis illis decalogi lineis, ex-
presse prohibetur & damnatur. Et cen-
set legem esse tantum illas decem lineas
vel verba harum linearum.

XXXV.

Hinc ducitur illa inepta, & puerilis ra-
tionatio, p fallaciam a dicto secundum
quid ad dictum simpliciter. Incredulitas
in Christum, non accusatur in deca-
logo, expressis verbis. Ergo prorsus non
accusatur a lege. Perinde atque olim
pharisei Matthei. 5. eodem preteritu,
negaturi interiorem naturam corruptio-
nem & a regie, in hunc modum sophia-
sticabantur. Ira, odium, & cupiditas vin-

C

dicta,

dicta, contra proximum, non expresse
prohibetur in decalogo. Ergo prorsus
non prohibetur à lege, neque est pecca-
tum sed licet interius æstuet & flagret,
prauum cor, tamen non peccas modo fo-
ris solas manus contineas ab externa
corde.

XXXVI.

Hoc sophisma & similia eo modo solu-
imus, quo ibidem Christus Pharizæis,
& dicimus decalogum (quantum qui-
dem ad explicatam seu verbalem eius
sententiam attinet) nequaquam toti le-
gi æquipollere, seu multo angustio-
rem esse, & tantum breuē epitomen legis di-
uinae, quæ latissime per totam scriptu-
ram sparsa est. Et incredulitatē in Chri-
stum, æque atq; alia omnia peccata au-
guit & damnat. Quod sequentibus ver-
bi Dei demonstrationib; liquido pro-
batur & euincitur. Qui enim manda-
tum Dei nō seruat, accusatur à lege. Sed
1. Iohan. 3. dicitur, quod habeamus man-
datum, vt credamus in nomen Iesu
Christi, Ergo non credens in Christum
proprie accusatur à lege. Item qui odit

& non honorat Deum patrem, à primo
præcepto proprie accusatur. Sed non
credens in filium, odit & non honorat
Deum patrem. Ioh. 15. Ergo non credēs
in filium proprie accusatur à primo præ
cepto. Item quicumque Deum menda
cē facit, accusatur proprie à primo præ
cepto: Sed non credens in filium, De
um mendacem facit. i. Iohan. 5. Ergo nō
credens in Christū proprie accusatur à
primo præcepto. Item Christus tantū, pp
ter expiationē illorū peccatorū venit,
quæ accusant à lege, Rom. 8. 10. Gal. 3.
Sed incredulitas in Christum (iuxta opi
nionem nostrorū antagonistarum) non
acusatur à lege, Ergo Christus incredu
litatem & ἀλγὼνισίαν non expiavit, qua
tamen ipsi quoq; sancti & pii, præ om
nibus alijs peccatis, potissimum labo
rant. Hoc quid absurdius, & horribili
bus fingi potest: aut quis tandem ser
vabitur & exaudietur clamans cum pa
tris obsessi Mar. 9. Credo Domine ser o
pē meæ incredulitati. Denique supra in
vigesima propositione mōstrata est ab
surpitas & impietas huius opinionis,

C. n

qua

qua legalis iusticia Dei, peccata arguens, in Thesibus quidem approbatur, Sed in hypothesibus pernegatur.

XXXVII.

Initio pullulantis controuersiae Antinomicae, ingerebatur violatio filij (ita enim vocabatur) in forum Euangelij, tanquam vnica machina euertendi bene locati limitis inter legem & Euangelion. Ea autem per Lutherum p. m. potenter destructa, iam subintroducitur incredulitas in Christum, quae reuera tam parum ad Euangelion pertinet, atque ipsa violatio filij. Etsi enim vtrumque in Euangelica historia declaratur, tamen propter huiusmodi declarationem, tam parum amittunt naturam legis, atque ipsum Euangelium degenerat in legem, quoties eam declarat & exponit. Omnia enim opposita sese inuicem declarant, & tamen retinent plane diuersos & contrarios effectus, nec propter mutuam declarationem confunduntur, uel alterum abit in naturam alterius.

XXXVIII.

Quamobrem maneat perpetuum,
raturum

ratum, firmum, & Catholicum, contra
omnes deprauatores & veritatis calum
niatores: videlicet, quod (sicut supra
dictum) lex proprie nihil aliud sit, quā
concio seueræ iusticiæ diuinæ, & accu
satio totius iniusticiæ. Et quia incredu
litas in Christum, summa omnium est
iniusticia, & caput omnium peccatorū.
Ergo proprie arguitur à lege, etiamsi
accidētaliter & mutuatice à Christo in
Euangelica hystoria declaratur.

XXXVIII.

Euangelion uero proprie nihil ali
ud est, quam concio misericordiæ Dei
gratuitæ, propter Christum mediatō
rem. Et quia concio pœnitentiæ, seu
contritionis, contraria est concioni mi
sericordiæ (est enim concio iræ, & mor
tis) Ideo proprie in forum Euangelij
nullo modo referri nec potest, nec de
bet, sed manet in foro legis propriæ.

XL.

Quemadmodum enim absurdum
est dicere de lege, quod sit concio mi
sericordiæ in remittenda nostra iniusti
cia, & reparanda nostra ruina, & destru

C iij

ctione

etione, Etiamſi ex concione legis de
magnitudine debiti, vehementer miſe-
ricordia Dei illuſtretur & amplifice-
tur quadam conſequentia, vt ſanatio ex
magnitudine morbi.

XLI.

Ita æque abſurdum eſt dicere de
Euangelio, quod proprie ſit concio pe-
nitentiæ, id eſt accuſatio noſtræ inuſti-
ciæ, & damnatio noſtræ deſtructionis,
& incredulitatis in Chriſtum. Etiamſi
ex magnitudinæ medicinæ grauitas
morbi coniecturetur.

XLII.

Fruſtra etiam à quibusdam quæri-
tur effugium & eluſio manifeſtæ verita-
tis eiſque demonſtrationū & testimo-
niorū per diſtinctionem contritionis,
in duplicem ſpeciem, ſcilicet: In dam-
nabilem Iudæ proditoris, quam affig-
nant legi: Et in ſalutarem Petri, quam
adſcribunt Euangelio. Vna enim in
omnibus (quantum ad naturam ſuam at-
tinet) manet contritio, perpetuo ſpe-
ctans ad legem, ſiue ſit exicialis ſiue ſa-
lutaris. Et tam parum propter accēſſio-
nem

tem Euangelicæ consolationis & salutis, transit in naturam Euangelij, quam Euangelicæ consolationes in legem, qd hinc demum sunt salutare cum præcessit legis terror ac contritio, Alioqui peinde sine lege exiciosæ futuræ, atque contritio sine Euangelio. Omnis enim contritio, tam in Saluandis, quam in damnandis, aliud nihil est, quam sensus peccati, iustæ iræ Dei, & damnationis, quæ rā certo sola lex operatur & efficit quam certo, sensum salutis Euangelion ministrat.

XLIII.

Concludimus igitur, quod quicumque Euangelio non penitus adimunt iuram, accusationem & contritionem cuiuscunque tandem peccati: hi nec gratiam, consolationem, aut prædicationem remissionis peccatorum, eidem retribuere existimandi sunt. Siquidem cum nec contraria in rebus, nec contraria in noticijs, simul stare queant, iustissime iudicatur prorsus nihil certi retinere, qui ita affirmat verum, vt non tamen simul neget aut damnet falsum & contrarium. Quiquæ ita laudat veritatem

ritatem Dei, vt tamen non uituper
mendacium Satanæ. Quales nunc
sunt, qui non aperte ac diserte damna
errores Sectarum. His profecto nec
rarum religionis sententiarum, seu Au
gustanæ confessionis serius & firmus
assensus tribuendus est.

Fiet Disputatio, dante Deo die 15.
Februarij respondente pro ca
tholica veritate M. An
drea Langio Mans
feldensi:

In Academia Ienensi.

**CORRECTIO CRASSIORVM
ERRATORVM TYPOGRAPHICARVM.**

- Folio 2. facie 1. uerita pro ueritatis.
folio 2. facie 1. esset pro et.
folio 3. facie 2. profligata pro profligata.
folio 4. facie 1. contumelias pro contumelias.
folio 9. facie 1. commorauimus pro commorauimus.
folio 10. facie 1. Psal. 30. pro 130.
folio 10. facie 2. gestantes pro gestant.
folio 14. facie 2. propter pro preter.
folio 16. facie 2. pectoribus pro peccatoribus.